

ELŐSZÓ

Jelen kiadvány az Emberi Erőforrások Minisztériuma Szociális Ügyekért és Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárságának megbízásából az ÁROP 1.2.22-2013-0001 kódszámú „A jelenlegi szociális ellátórendszer folyamatainak átalakításához szükséges módszertanok kidolgozása” című kiemelt projekt keretén belül került kiadásra. A kötetben található három tanulmány olyan kutatások eredményeiből készült, amely a pénzbeli és természetbeni szociális és gyermekvédelmi ellátások rendszerének közelmúltban bekövetkezett egyes változásainak első értékelései.

Meggyőződésünk szerint a bizonyítékokon alapuló szakpolitika-alkotás kelléktárának egyik kiemelt fontosságú eszköze az intézkedések átfogó és részletes, rendszeres monitoringja. A hatásokat a megelőző állapottól kezdve kell elemezni a szakpolitikai intézkedések hatályba lépését követően legkorábban rendelkezésre álló adatok, empirikus vizsgálatok kiinduló állapottal, a kijelölt céllal, vagy az elkülönítve modellezhető egyéb hatások eredőivel összevetve.

A pénzbeli és természetbeni szociális és gyermekvédelmi ellátások egyes elemei rendszerint igen széles célcsoportot érintenek, gyakorlatilag túllépnek az ágazati szakpolitika szűkebb értelmezési keretein, s jóval inkább a mindenkori társadalompolitikai céloknak megfelelően alakulnak. A 2015-ös év talán még ezt is meghaladva a pénzbeli és természetbeni ellátások rendszerében nemcsak a jogcímeik és az igénybevetel, hanem a hatósági feladatok további átrendeződését is hozta. A központi állam és a helyi önkormányzatok közötti felelősség-megosztást a segélyezés területén is jelentősen újradefiniálta a jogalkotó.

Az elemzők feladata az eddigieknél egy fokkal nehezebbé vált, egyrészt a társadalomkutatás ezen a ponton, ha a mikéntre kíváncsi, új kérdések megfogalmazása előtt áll, miközben hagyományos kérdéseinkre az eddigi központi adatgyűjtések adataiból kiindulva nehezebb választ adnunk. E kötettel az volt a szándékunk, hogy a segélyezést három részterületen vizsgálva a régi és új kérdésfeltevések és válaszok első kísérleteit megtegyük, bízva természetesen a folytatásban is.

Jelen kötet ennek megfelelően a segélyezés területén három monitoring jelentést tartalmaz. Az első tanulmány az ápolási díj változása kapcsán méri föl az eddigi igénybevevők társadalmi-gazdasági státuszát, jellemzőit. A második tanulmány a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt igénybevevők számának csökkenésével kapcsolatban veszi számba a lehetséges okokat. A harmadik a települési támogatás bevezetése kapcsán ad egy első pillanatképet a hatálybalépést követő helyzetről a különböző típusú önkormányzatok gyakorlatának mintázatait vizsgálva, azok legfontosabb jellegzetességeit azonosítva.